

برگزاری کارگاه آموزشی تاریخ شفاهی در مؤسسه فرهنگی میرداماد

تاریخ شفاهی سرزمین گرگان

مؤسسه فرهنگی میرداماد
با همکاری انجمن زنان پژوهشگر تاریخ برگزار می‌کنند

کارگاه تخصصی تاریخ شفاهی

نظریه و روش

زمان: ۱۶ و ۱۷ دیماه ۱۴۰۴ ساعت ۱۴ تا ۱۸ • مکان: گرگان، مؤسسه فرهنگی میرداماد

- ضرورت‌های پژوهش تاریخ شفاهی
- جایگاه تاریخ شفاهی در پژوهش‌های تاریخی
- تاریخ شفاهی و خاطره نگاری
- دستاوردهای تاریخ شفاهی
- انواع دسته‌بندی در تاریخ شفاهی
- نظریه در تاریخ شفاهی
- روش اجرای تاریخ شفاهی
- تکنیک‌ها و روش‌های انجام مصاحبه
- دسترس پذیری مصاحبه
- حق مالکیت در تاریخ شفاهی.

عموم علاقمندان می‌توانند در این کارگاه ثبت نام کنند.

مدرس:
سرکار خانم شفیقه نیک‌نفس
مدرس و پژوهشگر تاریخ شفاهی
رئیس سابق گروه تاریخ شفاهی سازمان اسناد و کتابخانه ملی ایران

به شرکت کنندگان گواهی حضور در کارگاه اعطا خواهد شد.

علاقمندان برای ثبت نام در ساعات اداری با شماره ۰۲۱-۲۳۴۶۳۱۱۱ داخلی ۱۱۱ تماس بگیرند و یا مشخصات خود را از طریق یکی از پیام‌رسانها برای شماره ۰۹۳۳۹۶۳۰۲ ارسال کنند.
هزینه ثبت نام: ۳۰۰۰ هزار تومان

نخستین دوره فشرده کارگاه آموزشی تاریخ شفاهی مؤسسه فرهنگی میرداماد، توسط استاد سرکار خانم شفیقه نیک‌نفس کارشناس تاریخ شفاهی و مدیر اسبق بخش تاریخ شفاهی سازمان اسناد ملی ایران، برگزار شد. این کارگاه آموزشی که با همکاری مؤسسه فرهنگی میرداماد، انجمن زنان پژوهشگر تاریخ و سازمان اسناد ملی ایران در روزهای ۱۶ و ۱۷ دی‌ماه ۱۴۰۴ به مدت ۸ ساعت برگزار گردید، با استقبال گروهي از پژوهشگران و علاقه‌مندان استان روبه‌رو شد. هدف از برگزاری این دوره‌ی آموزشی، آشنایی پژوهشگران و علاقه‌مندان با دانش تاریخ شفاهی به عنوان یکی از شیوه‌های پژوهش در حوزه‌ی تاریخ بود.

مؤسسه فرهنگی میرداماد بیش از دو دهه به‌طور گسترده فعالیت‌های پژوهشی در حوزه‌ی تاریخ و فرهنگ سرزمین گرگان و استرآباد (استان گلستان) را

در دستور کار خود داده و با گردآوری و تدوین دانش‌نامه گلستان، انتشار فصل‌نامه میرداماد، حمایت و انتشار کتاب‌های پژوهشی در قلمرو فرهنگی-جغرافیایی استان، برگزاری نشست‌های پژوهشی، راه‌اندازی کتابخانه گلستان‌شناسی و گردآوری آرشیو اسناد و مدارک تاریخی و آرشیو منابع شفاهی، ضمن انجام پژوهش‌های فرهنگی-تاریخی و انتشار متون پژوهشی و حمایت از پژوهشگران استان، در راستای گردآوری منابع پژوهشی نیز اقدامات درخور توجهی صورت داده است.

یکی از اقدامات ارزشمند این مؤسسه، راه‌اندازی آرشیو منابع شفاهی و تأسیس بخش تاریخ شفاهی است، که به‌طور رسمی از سال ۱۳۹۱ فعالیت خود را آغاز کرده و علاوه بر گردآوری و آرشیو برخی فایل‌های گفت‌وگوهای شفاهی پژوهشگران استان، اقدام به ثبت و ضبط گفت‌وگوهای تاریخ شفاهی نموده و در طی ۱۳ سال فعالیت، با بیش از یکصد و پنجاه نفر مصاحبه کرده است.

باتوجه به این که بخش عمده‌ای از داده‌ها و اطلاعات مرتبط با تاریخ و فرهنگ سرزمین گرگان و استرآباد، در قالب داده‌های شفاهی ست، بنابراین اغلب پژوهشگران تاریخ و فرهنگ استان، ناگزیر باید به تاریخ شفاهی روی آورده و از این روش پژوهشی بهره ببرند. لکن از آن جا که در فهرست رشته‌های دانشگاهی دانشگاه‌های استان هیچ یک از رشته‌ها و گرایش‌های مرتبط با تاریخ وجود ندارد و اغلب پژوهشگران نیز برحسب علاقه و دغدغه‌ی شخصی به پژوهش‌های فرهنگی-تاریخی روی آورده و محدود کسانی هم که در یکی از گرایش‌های رشته‌ی تاریخ، دارای تحصیلات آکادمیک هستند، اما عموماً فاقد تخصص آکادمیک در حوزه تاریخ شفاهی هستند و هریک به صورت خودآمخته و براساس تجربیات شخصی، به ثبت و ضبط تاریخ شفاهی می‌پردازد. بنابراین مؤسسه فرهنگی میرداماد با همکاری انجمن زنان پژوهشگر تاریخ، به منظور افزایش کمی ثبت تاریخ شفاهی منطقه، بالا بردن سطح کیفی مصاحبه‌های تاریخ شفاهی در استان و دانش‌افزایی پژوهشگران و یکپارچه‌سازی پژوهش‌های تاریخ شفاهی، سلسله کارگاه‌های آموزشی در این زمینه را طرح‌ریزی نموده و نخستین دوره‌ی آن را در دی‌ماه ۱۴۰۴ برگزار کرد.

در نخستین دوره‌ی آموزشی تاریخ شفاهی، که توسط سرکار خانم شفیقه نیک‌نفس برگزار شد، ابتدا مفهوم تاریخ شفاهی، سپس پیشینه‌ی دانش تاریخ شفاهی و علل ظهور و بروز آن در پژوهش‌های تاریخی و هم‌چنین مکاتب پژوهشی که بسترساز پژوهش‌های تاریخ شفاهی بودند، تشریح شد و پس از آن، شرکت‌کنندگان با بنیانگذاران تاریخ شفاهی در امریکا و اروپا و ایران آشنا شدند. در ادامه‌ی این مبحث، موارد استفاده از تاریخ شفاهی مطرح شده و اهمیت تاریخ شفاهی بازگو شد. پس از آن، به نکات مهمی چون تفاوت تاریخ شفاهی با دیگر گفته‌های شخصی اشاره گردیده، رویکردهای تاریخ شفاهی تبیین شد و دستاوردهای این روش پژوهش تاریخی مورد بررسی قرار گرفت. استاد نیک‌نفس موضوعاتی چون «تاریخ شفاهی برای مردم» و یا «تاریخ شفاهی برای زنان» را به عنوان دو نمونه از دستاوردهای مهم تاریخ شفاهی معرفی کرد. در نخستین روز از این دوره‌ی آموزشی، به یکی از چالش‌های حوزه‌ی تاریخ شفاهی؛ یعنی وجوه تفاوت و تمایز و اشتراکات تاریخ شفاهی با انواع خاطره‌نویسی پرداخته شد. در پایان این جلسه نمونه‌هایی از کتاب‌های مبتنی بر تاریخ شفاهی در ایران و جهان معرفی گردید و بدین طریق نخستین روز از کارگاه آموزشی تاریخ شفاهی، با بیان مقدمات، کلیات، تعاریف و مصادیق و نمونه‌ها، به پایان رسید.

در دومین روز از کارگاه آموزشی تاریخ شفاهی، نکات عملی و اجرایی تاریخ شفاهی مورد بررسی قرار گرفت؛ در آغاز بخش دوم کارگاه، ابتدا گردش کار تاریخ شفاهی مشتمل بر چهار رکن: الف- اطلاع‌رسانی ب- پردازش ج- ساماندهی د- تولید، تبیین شده، سپس به معرفی انواع چهارگانه‌ی تاریخ شفاهی یا به عبارتی چهار ژانر اصلی تاریخ شفاهی، اعم از: ۱- تاریخ شفاهی موضوع محور ۲- تاریخ زندگی ۳- تاریخ اجتماعی ۴- تاریخ خانوادگی، پرداخته شد و در ادامه ویژگی‌ها، امتیازات و چالش‌های هریک از این انواع چهارگانه مورد بررسی قرار گرفت. سپس ۹ مرحله‌ی کار تاریخ شفاهی با عناوینی چون: ۱- انتخاب موضوع یا عنوان طرح ۲- مسئله یا بیانه طرح ۳- تصمیم‌گیری و برنامه‌ریزی

۴- زمان بندی اجرای طرح ۵- پژوهش برای تهیه طرح ۶- تاریخچه‌ی موضوع و پیشینه پژوهش‌های انجام شده (طرح مسئله) ۷- سؤالات یا محورهای اصلی طرح ۸- پژوهش درباره موضوع مصاحبه و چهره‌های اثرگذار ۹- غور در منابع و اطلاعات مرتبط با موضوع طرح، به تفصیل توضیح داده شد و در پایان نیز نمونه‌هایی از اسناد و مدارکی که در پرونده‌های تاریخ شفاهی می‌تواند به عنوان عامل محرک حافظه‌ی مصاحبه‌شوند و مکمل داده‌ها و اطلاعات شفاهی مورد استفاده قرار گیرد، نمایش داده شد.

یکی از ویژگی‌های این کارگاه آموزشی، تعامل دوطرفه‌ی بین مدرس کارگاه و شرکت‌کنندگان بود. در پایان هر بخش از کارگاه نیز گفت‌وگوهایی در قالب پرسش و پاسخ مطرح شده و شرکت‌کنندگان بدین طریق چالش‌های خود در حوزه تاریخ شفاهی را مطرح کرده، راهکارهایی را دریافت می‌کردند.

بر اساس نظرسنجی از مدرس کارگاه، این کارگاه آموزشی جزو کارگاه‌های فعال و تعاملی بوده و طبق نظر ده درصد از شرکت‌کنندگان، روز نخست کارگاه که به بررسی تاریخچه و تعاریف و کلیات اختصاص داشت، قابل فهم‌تر و بنابر نظر ۹۰ درصد دیگر مطالب روز دوم کارگاه که به بیان راهکارهای اجرایی و چالش‌های پژوهش تاریخ شفاهی می‌پرداخت، کاربردی‌تر و مفیدتر بود.

در این کارگاه ۲۶ نفر موفق به گذراندن دوره آموزشی تاریخ شفاهی شدند، که گواهی‌نامه رسمی شرکت آنان در این دوره آموزشی، توسط سازمان اسناد ملی ایران صادر خواهد شد.

